

GAN
ALEF
BET
GIMMEL
DALET
HEE
WAW

LIOR EN DE CHANOE-KAT

vertel je dit verhaal aan kinderen met een Portugees-joodse achtergrond? Vervang dan de volgende woorden:

Blz 8	koegel met peren	➔	<i>eend met gele rijst</i>
Blz 9	bensjen	➔	<i>de besam</i>

Gebaseerd op: Hanukah Cat door Chaya Burstein Uitg. Kar-Ben Copies.
Bewerking: Henny van het Hoofd
Illustraties: Marchien Mayer

Dit boekje is onderdeel van het JELED leerplan voor kinderen vanaf 4 jaar.
Voor meer informatie: edu@nik.nl of 020 – 301.84.88

J.E.L.E.D. – Jewish European Learning Experience **Dot.net**

Het was de eerste avond van Chanoeka. Lior stond voor het raam en keek naar de kaarsjes in de chanoekia. Welk van de twee lichtjes zou het eerst opgebrand zijn? Dat van de sjammasj, of dat van het echte chanoeka-lichtje, dat nu nog in zijn eentje was?

Morgen zouden het er twee zijn, en dan drie... net zolang totdat er acht lichtjes op een rijtje zouden branden. Maar daar wilde Lior niet aan denken, want dan was Chanoeka al weer bijna voorbij.

Dromerig keek hij naar de twee dansende vlammetjes. Eerder op de avond hadden ze ze aangestoken: papa, mama en hij. Lior had de berachot mogen zeggen, en daarna hadden ze samen **Maoz Tsoer** gezongen en de andere Chanoeka-liedjes die hij op joodse les geleerd had. Hij kende er al een heleboel. Sevivon, sov, sov, sov, neuriede hij. Mama had speciale aardappel-pannenkoekjes, **latkes**, gebakken en papa had op **soefganiot** getrakteerd. Ze waren erg lekker, net oliebollen. Lior vond Chanoeka het fijnste feest van het jaar. Weer keek hij naar de kaarsjes. Ze werden steeds kleiner. Jammer, want als ze opgebrand waren, dan moest hij naar bed.

Ineens zag Lior iets grappigs. Als hij in de ruit keek, zag hij geen twee lichtjes, maar vier.

Vier? Het waren er wel zes! Lior keek nog eens goed. Vier kleine, dansende vlammetjes. En twee grote, groene lichten.

"Hellup!!" riep Lior. "Papa, mama, kom gauw! Er ziet een heel eng monster in de tuin, kijk maar, je kunt zijn ogen zien!"

"Nou, dan zullen we die griezel maar eens gauw weggagen", zei mama.

Ze deed de deur open, en riep toen: "Lior, kom eens gauw kijken!" Lior rende naar buiten. "Miauw", hoorde hij, "miauw". Het klonk heel zacht en bibberig. "Het is een poes!" zei Lior. Voorzichtig tilde hij het diertje op. Er zat sneeuw aan haar pootjes, en ijs in haar snorharen.

"Neem haar maar gauw mee naar binnen, want ik denk dat ze het erg koud heeft" zei mama. Ze haalde een handdoek, en rolde het poesje er lekker warm in.

"Het heeft vast honger", zei papa. Hij ging naar de keuken en kwam terug met een schoteltje melk. Het poesje dronk de melk gulzig op met haar roze tongetje.

Zachtjes aaide Lior haar over haar neusje. Wat was ze zacht! En mooi: rood en zwart en wit en grijs... "Het is een lapjeskat", zei mama. "Nee, het is een chanoekat", zei papa. Lior moest daar erg om lachen. "Zo ga ik haar noemen", zei hij. "Een kat op Chanoeka, dat is een Chanoekat!".

"Mag ik Chanoekat houden?" vroeg Lior. "Nee", zei mama, "dat kan echt niet. Maar ze mag hier wel blijven totdat we weten van wie ze is. Ik zal morgen een briefje ophangen bij de supermarkt dat er een poesje aan is komen lopen".

"En als ze nou van niemand is?" vroeg Lior. "Dan ook niet", zei papa. "Poezen zitten de vogeltjes in de tuin achterna, en ze halen allerlei kattenkwaad uit". "Ze klimmen in de gordijnen en ze krabbelen aan het behang" zei mama. "En bovendien wil ik niet zo'n vieze kattenbak in huis. Als we na Chanoeka nog niet weten van wie ze is, dan brengen we haar naar het dierenasiel".

Lior gaf Chanoekat een stukje latke. Ze likte er aan, en nam een klein hapje. "En nu is het bedtijd", zei papa. "Voor jou en voor Chanoekat". "Mag Chanoekat op mijn kamer slapen?" vroeg Lior. "Vooruit dan maar" zei mama, en samen maakten ze een zacht bedje voor haar in een schoenendoos.

"Slaap maar lekker, Chanoekat" zeiden papa en mama. "Welterusten, Lior. Vergeet je niet nacht te lajenen?"

Lior gaf het poesje een kusje tussen haar oortjes. "Welterusten, Chanoekatje", zei hij. "Laila tov. Wees alsjeblieft een lieve poes. Als je niet in de gordijnen klimt en de vogeltjes niet achterna zit, dan mag ik je misschien toch wel houden".

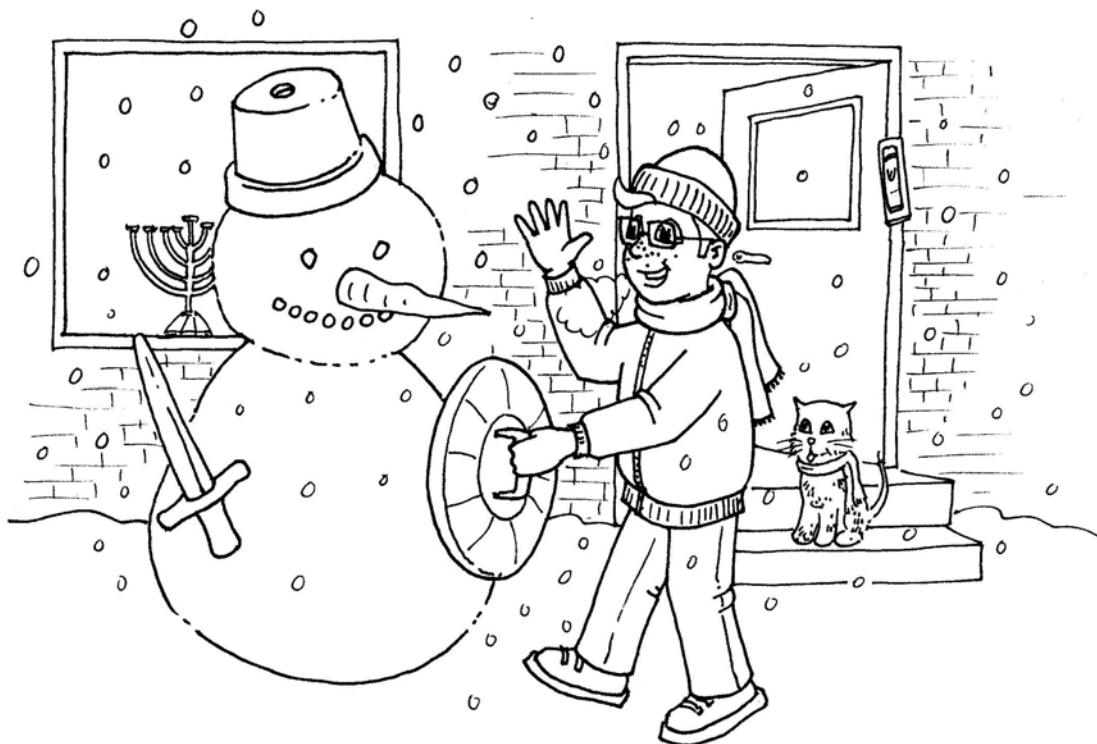
Miiiaaauuuuuwww, miiiaauuww, mauw..! Lior schrok wakker. Het was pas half zes in de ochtend, zag hij op zijn wekker. Vlug ging hij naar de keuken om wat melk te halen. "Sstt, Chanoekat", zei hij. "Het is nog heel vroeg, en zo maak je papa en mama wakker". "Mauw!" zei Chanoekat.

"Stil nou," zei Lior. Hij trok een sweatshirt over zijn pyama aan, deed zijn warme winterjas en zijn laarzen aan en zette een muts op. "Kom, Chanoekat, we gaan naar buiten", zei hij. "Dan heeft niemand last van je".

Buiten snuffelde Chanoekat aan het bevroren gras. Ze keek naar twee dikke spreuwen in een boom, en likte met haar tong langs haar bekje. Lior keek naar de sneeuwpop die hij gisteren met zijn vriendjes gemaakt had.

Ineens kreeg hij een idee. Hij gaf de pop een oud speelgoedzwaard in de hand en zette een bloempot op zijn hoofd. "Raad eens wie dit is, Chanoekat?" vroeg Lior. Chanoekat liep voorzichtig naar Lior toe. Ze vond al die sneeuw wel een beetje koud aan haar pootjes. Ze gaf Lior een kopje tegen zijn been. Lior pakte het deksel van de biobak en gaf het aan de sneeuwpop. "Dat is zijn schild, Chanoekat", zei hij. Nu kun je vast wel zien wie het is. Jehoeda Hamakkabie natuurlijk!".

"Mauw", zei Chanoekat, en ging voor de keukendeur zitten. Waar was haar lekker warme bedje nou? Die sneeuwpop, daar vond ze maar niets aan!

Lior pakte Chanoekat op en stopte haar onder zijn jas. Toen hij ging zitten, hoorde hij haar spinnen: prr, prr.

"Kom, dan zal ik je over Jehoeda Hamakkabie vertellen", zei Lior. "Hij was een sterke en dappere man, een joodse soldaat. Kijk maar naar zijn schild. Hij leefde lang geleden in het land **Israël**."

Het was een heel moeilijke tijd voor het joodse volk. Er was een koning, en die was helemaal niet aardig. Hij maakte allerlei wetten, waarin stond dat je geen sjabbat mocht houden, of dat iedereen varkensvlees moest eten. Naar sjoel gaan of naar joodse les mocht ook niet meer.

Als je je daar niets van aantrok en je werd betrapt, dan kreeg je een heel erge straf. Soms werd je zelfs gedood. Het werd steeds erger, en veel mensen vluchtten de bergen in. Daar deden ze stiekem toch allerlei joodse dingen, zoals sjabbat houden en Tora leren.

Luister je, Chanoekat?" "Prrr...." zei Chanoekat, en ze rolde zich lekker op tegen Liors zachte sweatshirt. "Veel mensen waren boos op de koning", vertelde Lior. "Ze wilden hem weg hebben uit het joodse land."

Er kwam een joods leger, en **Jehoeda Hamakkabie** was de aanvoerder. Hij woonde in het stadje **Modiën**. Zijn soldaten, die Makkabiem genoemd worden, vochten tegen de soldaten van de koning. Die vochten natuurlijk net zo hard terug, zelfs met **olifanten**.

Maar Jehoeda Hamakkabie en zijn leger waren heel dapper. Het lukte ze om de koning en zijn soldaten te verslaan. Ze jaagden ze het land uit, en toen...."

"Lior, kom je ontbijten?" riep mama. "De rest vertel ik je volgende keer wel, Chanoekat" zei Lior. Maar Chanoekat hoorde hem niet. Ze lag lekker te slapen onder Lior's warme winterjas...

Chanoekat was heel tevreden met haar nieuwe huis. Er waren lange gordijnen waar je fijn in kon klimmen, en behang waar ze aan kon scheuren. En nu had ze weer een bank ontdekt van zachte harige stof, waar ze lekker haar nageltjes aan kon scherpen...

"Chanoekat, laat dat!" hoorde ze ineens een boze stem. Chanoekat dook onder de bank. Ha, daar kwamen twee benen voorbij. Geen leuker spelletje dan mensen aan het schrikken maken, vond Chanoekat. Ineens sprong ze tevoorschijn, en sloeg met haar pootje naar het been.

"Stomme kat, kijk eens wat je gedaan hebt! Alweer een ladder in mijn panty!" Lior's moeder was nu echt heel boos. Chanoekat rende weg, en verstopte zich in de mand met wasgoed. "Lior, dat kan zo echt niet langer," zei mama. "Die poes moet weg!".

"Maar je hebt zelf beloofd dat ze tot na Chanoeka mocht blijven", zei Lior. "Ik zal voortaan heel goed op haar passen".

"Dit is de laatste keer" zei mama. "Als ze weer zo stout is, dan moet ze weg. En na Chanoeka brengen we haar in ieder geval naar het asiel".

Lior tilde Chanoekat op. "Wees maar niet bang hoor, Chanoeka duurt heel lang", fluisterde hij. Wel acht dagen. Weet je waarom dat is? Kom, dan zal ik het je vertellen".

Lior ging op de bank zitten, met Chanoekat op schoot. Hij aaide haar, en begon: "Weet je nog van Jehoeda Hamakkabie en zijn leger? Ze hadden de soldaten van die vervelende koning het land uitgejaagd. Toen gingen ze allemaal naar het Beth Hamikdasj, de tempel in Jeroesjalajiem. Ze schrokken heel erg van wat ze daar allemaal zagen. Overal stonden afgodsbeelden, en er liepen zelfs varkens los rond. Het was er een grote troep, alles was vies en smerig geworden. Meteen begonnen ze met een grote schoonmaak.

Toen alles weer netjes was, wilden ze de **menora** aansteken. Dat is een grote kandelaar, helemaal van **goud** gemaakt, die hoorde te branden.

Maar hoe ze ook zochten, nergens konden ze olie vinden om de menora aan te steken. Die olie moest kosjer zijn, en gemaakt van uitgeperste **olijven**.

Gelukkig vonden ze na lang zoeken toch nog een klein **kruikje** met kosjere olijfolie erin. Maar dat was niet genoeg, de menora zou er hooguit maar één dag op kunnen branden. En het zou acht dagen duren voordat er weer nieuwe olie was". Chanoekat gaf Lior likjes op zijn hand. Hij aaide haar over haar zachte velletje. "Let op, Chanoekat, nu komt het belangrijkste!" zei hij.

"Ze deden dat kleine beetje olie in de menora, en staken hem aan. Toen ze de volgende dag terugkwamen, brandde de menora nog. En de dag daarop ook. Acht dagen lang bleef de menora branden, net zolang totdat er weer nieuwe olie was.

Daarom vieren we **acht** dagen Chanoeka. Iedere dag steken we een kaarsje meer aan. We beginnen met eentje, dan twee, en op de laatste dag zijn het er acht".

Lior zuchtte. "Ik wou dat het wel honderd dagen geduurd had voordat er weer nieuwe olie was" zei hij. "Dan hadden we honderd dagen Chanoeka gevierd, en dan had jij heel lang kunnen blijven. Papa en mama vinden dat je stout bent, omdat je niet luistert en in de gordijnen klimt en je een scheur in de nieuwe bank hebt gemaakt.

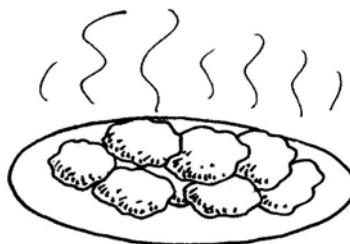
Straks wordt het sjabbat, en dan komen opa en oma en tante Gita en oom Joop. Als jij je nou heel netjes gedraagt, dan mag je misschien toch blijven. Gelukkig heeft er nog niemand gebeld die het briefje in de supermarkt gelezen heeft...

"Lior! Jouw beurt om onder de douche te gaan!" riep mama. "Ik heb je kleren al klaargelegd. Je moet wel een beetje opschieten, want het is al heel vroeg sjabbat. En ook nog Chanoeka! Opa en oma zullen zo wel komen...

Alles in huis was klaar voor sjabbat. Het eten was gekookt en de tafel gedekt met het mooie servies. Lior had geholpen en de kiddoesjbeker, de wijn en de challes klaargezet. Hij had ook aan het zout en het challekleedje gedacht. Nu stond hij met zijn nieuwe broek en zijn lievelingstrui aan samen met Chanoekat voor het raam om te zien of opa en oma er al aankwamen. Chanoekat had een strik om haar nekje, want Lior vond dat ze er op sjabbat ook heel mooi uit moest zien.

Daar waren ze! Tegelijk met tante Gita en oom Joop en hun kinderen Freddie, Aviva, Ruben en de baby Chawwa. Hun hondje Motek was ook meegekomen.

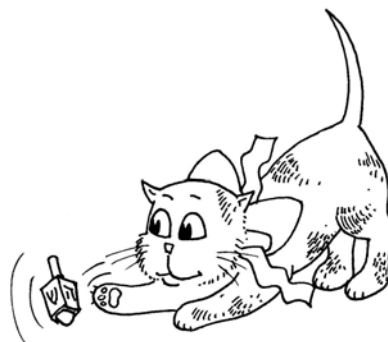
Samen staken ze de Chanoeka-kaarsjes aan, en zongen ze Maoz Tsoer. Daarna staken mama, oma en tante Gita sjabbatkaarsen aan. Opa maakte kiddoesj en moutse, en daarna aten ze kippensoep, gebakken aardappeltjes, koegel met peren en nog veel meer andere lekkers.

Na het bensjen zei Ruben: zullen we met de **dreidel** gaan spelen? 'Wat is een dreidel?' vroeg Lior. 'Dreidel is een ander woord voor 'sevivon', zei Aviva. Het betekent allebei 'tolletje'. Freddie, doe je ook mee? Motek was onder de bank gekropen, en loerde af en toe naar Chanoekat. Lior was aan de beurt. De sevivon tolde in het rond. Chanoekat keek er met grote ogen naar. "Ha, ha, een sjen. Dat kost je een rozijn!" plaagde Ruben. Nu mocht Aviva. "De letter **noen**," zei Freddie. "De noen van niks. Lekker geen rozijnen voor Aviva".

Chanoekat kwam dichterbij. Haar staart ging langzaam heen en weer. Ruben draaide de sevivon. "Een hee!" riep hij. De helft van de rozijnen is voor mij!". Chanoekat sloop nòg dichterbij. "Nu is het mijn beurt!" zei Freddie. Ik ga proberen een gimmel te gooien, dan mag ik alle rozijnen hebben. Let maar op!"

De sevivon draaide hard in het rond. Chanoekat sprong naar voren en tikte er met haar pootje tegen. "Gimmell!" riep Freddie. "Nietes!" zei Aviva. "De poes heeft de sevivon gepakt, dus je weet helemaal niet of het een gimmel is!". "Welles!" riep Freddie. "Stomme kat, laat die sevivon los!".

Motek kwam onder de bank vandaan. Grrr,... gromde hij zacht. Chanoekat liet de sevivon vallen. Haar staart werd heel dik, en ze zette een hoge rug op. Fsssttt... blies ze. Woef, woef, blafte Motek. Van schrik sprong Chanoekat wel een meter hoog. Ze kwam tegen de lamp, en sprong toen op tafel, middenin oma's appeltaart. Woef, blafte Motek. Hij rende door de kamer, tegen Lior's moeder aan, die met een bord latkes kwam aanlopen. Alle latkes vielen op de grond.

Tante Gita pakte Motek vast. De vader van Lior ving Chanoekat. "Wat een geluk dat Chanoeka bijna voorbij is", zei de moeder van Lior. "Daarna gaat die kat meteen de deur uit!".

Het was de één na laatste dag van Chanoeka. Vanavond zouden ze alle kaarsjes in de chanoekia aansteken. Lior was verdrietig. Hij had geen zin om te spelen, zelfs niet met zijn nieuwste computerspelletje. Overmorgen moet Chanoekat weg, dacht hij. Naar het dierenasiel. Ik mag haar niet houden, want ze haalt allerlei kattenkwaad uit. Vanmorgen heeft ze nog een vogeltje gevangen. Gelukkig leefde het nog, maar papa en mama waren heel boos. Hoe zou het in een asiel zijn? dacht Lior. Misschien moet Chanoekat wel in een hok. Ik wou dat ik iemand wist die voor haar wilde zorgen, dan kon ik haar af en toe opzoeken en met haar spelen.

"Chanoekat, kom mee" zei Lior. "Ik heb een heel goed idee. We gaan een lief baasje of vrouwtje voor je zoeken. Al moet ik de hele stad doorlopen, of zelfs het hele land, er moet ergens iemand zijn die je wil hebben en die heel blij met je is".

Lior zette Chanoekat in zijn oude blokkenwagen, waar hij nooit meer mee speelde omdat hij er te groot voor was geworden. Chanoekat bleef stil zitten. Lior liep de straat uit. "Eigenlijk mag ik niet zo ver van huis gaan", vertelde hij haar. "Maar nu moet het wel. Anders vinden we nooit iemand".

Bij het eerste huis waar ze aanbelden deed een mevrouw open.

Een poes? O nee!" riep ze. "Ik heb twee parkieten, een duif en een kanarie". "Deze poes houdt heel veel van vogeltjes" zei Lior. Maar de mevrouw had de deur alweer dicht gedaan.

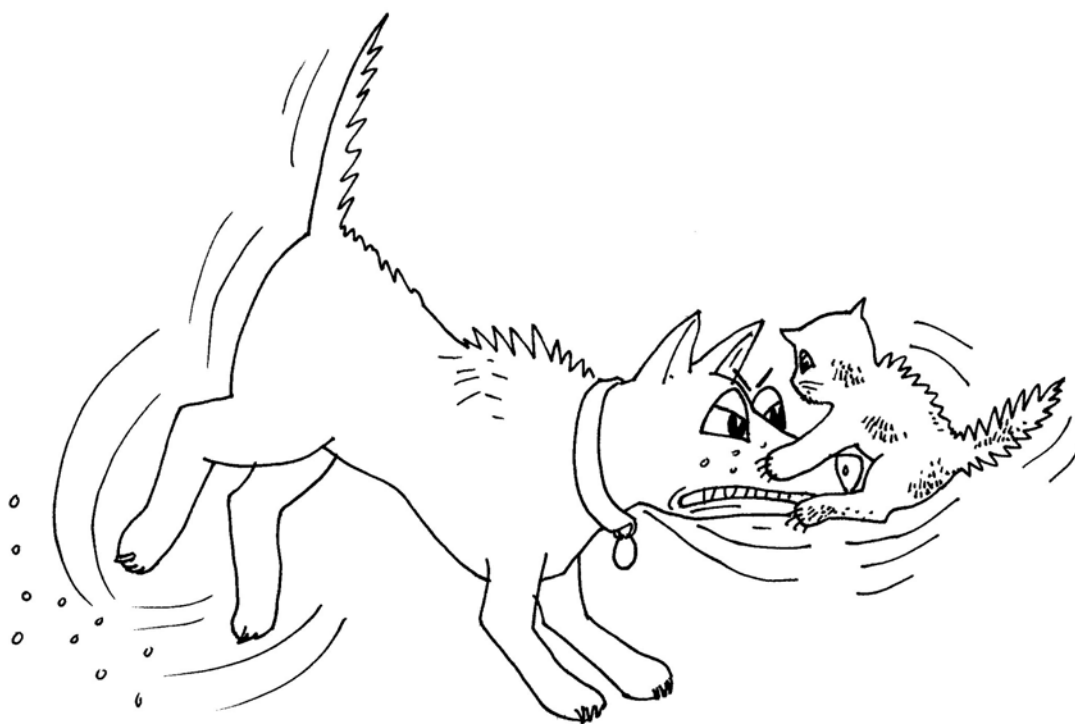
Toen zag Lior een huis met een poster van een poes op het raam. "Daar moeten we zijn, Chanoekat", zei hij. "Die mensen houden vast wel van poezen. Lior belde aan. Eén meneer en zes poezen deden open.

"Meneer, wilt u misschien een poesje hebben?" vroeg Lior. "Ik heb al poezen genoeg" zei de man en deed de deur dicht.

Ze liepen verder. Bij het volgende huis hoorden ze een hond blaffen, dus daar belde Lior niet eens meer aan. Hij probeerde het nog een paar keer, maar niemand wilde een kat hebben. Lior kreeg het koud, en Chanoekat ook. Ze sprong van het wagentje af en begon te lopen, steeds vlugger. Lior rende achter haar aan. "Stop, Chanoekat!" riep hij. "Ik weet de weg niet meer terug. Ik ben hier nog nooit geweest. We zijn verdwaald!".

Chanoekat rende een tuin in. Lior liep achter haar aan. Opeens hoorde hij hard blaffen. Een grote hond kwam op hem af. Lior stond stil. Hij was erg bang. De hond gromde naar hem en liet zijn tanden zien.

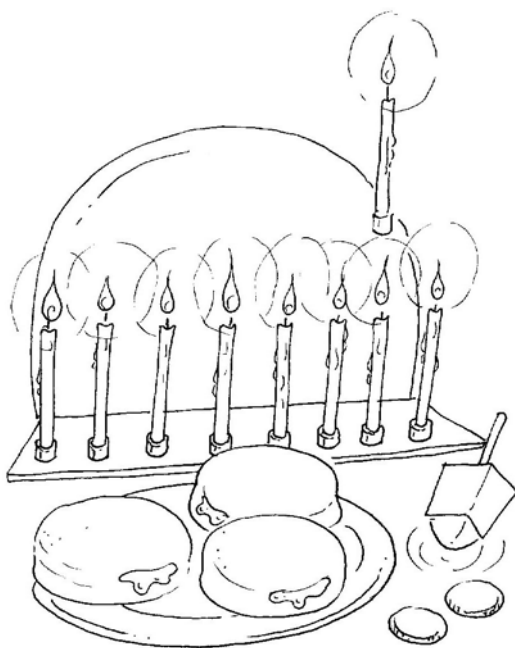
Ook Chanoekat stond stil. Maar ze was niet bang. Ineens sprong ze naar de hond toe. Ze sloeg haar nageltjes uit in zijn neus. Ie-ie-ie, zei de hond. Hij schudde met zijn kop, maar Chanoekat hield net zolang vast totdat de hond afdroop.

Daarna begon ze zachtjes te lopen. Steeds keek ze achterom om te zien of Lior haar volgde. Chanoekat was niet verdwaald. Ze bracht Lior weer veilig thuis.

"Wat een knappe poes", zei mama toen ze het hele verhaal gehoord had. "En dapper ook" zei papa. "Onze Chanoekat is een echte heldin!". Chanoekat kreeg een heleboel brokjes en gehakte levertjes. Toen ze dat allemaal opgegeten had, was het donker geworden. Tijd om de chanoeka-kaarsjes aan te steken.

Samen zeiden ze de berachot, en zongen ze Maoz Tsoer. Lior kende het eerste couplet al bijna uit zijn hoofd. Acht chanoeka-kaarsjes en één sjammasj-kaarsje brandden in de chanoekia.

Op tafel lagen drie pakjes. Lior keek er niet eens naar. Hij had alleen maar oog voor Chanoekat. Morgenavond is ze weg, dacht hij. "Lior, maak je pakjes eens open", zei mama. "Ik heb er niet zo'n zin in", zei Lior. "Ik ben geloof ik een beetje ziek". "Je bent vast weer beter als je ziet wat er in zit", zei papa. "Kijk maar gauw".

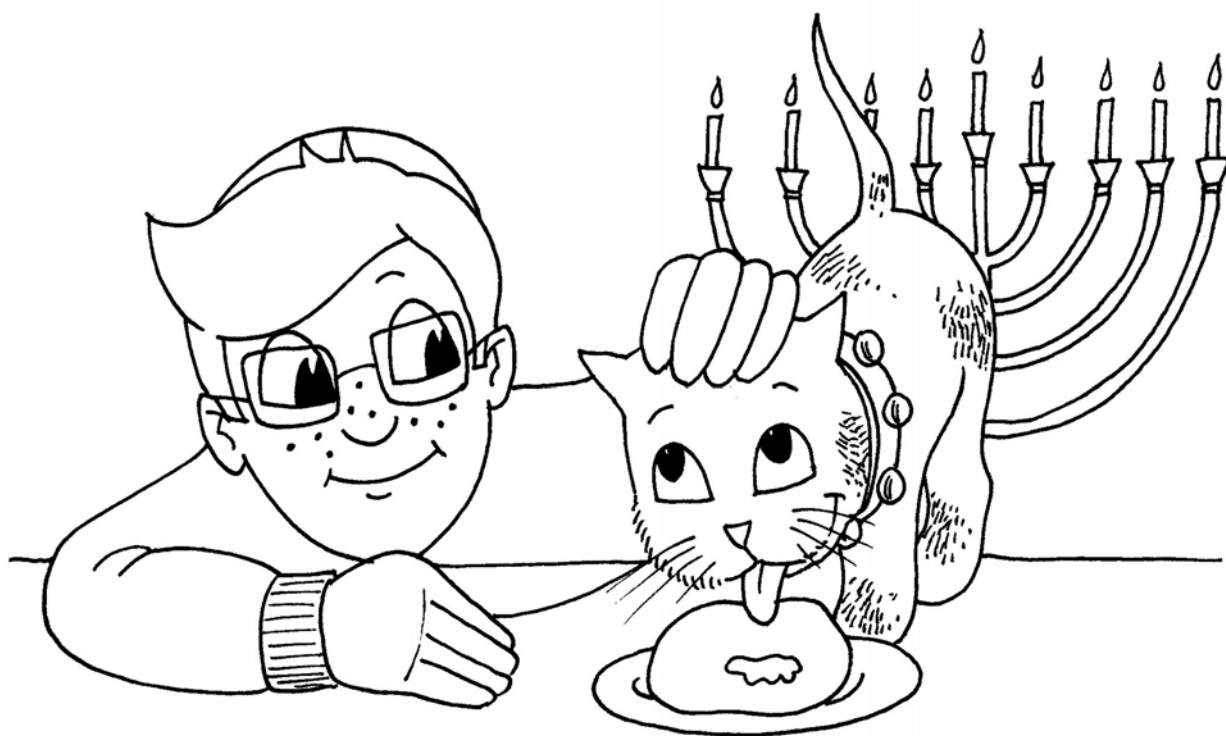

Lior haalde het papier van het grootste pak af. "Wat is dat nou?" vroeg hij. "Mauw!" zei Chanoekat. Ze sprong meteen bovenop het cadeau. "Dat is een krabpaal", zei papa. "Dan kan Chanoekat daar haar nageltjes aan scherpen in plaats van de bank".

"Maar..." begon Lior. Mama gaf hem het kleinste pakje. Er kwam een halsband uit, met een belletje. "Wat moet ik daar nou mee?" vroeg Lior. "Doe het Chanoekat maar om", zei mama. "Zo kunnen de vogeltjes precies horen wanneer ze er aankomt en hebben ze tijd om weg te vliegen".

"Mama, waarom...." begon Lior. Maar papa gaf hem het derde pakje. Er kwam een mandje uit met een zacht blauw kussentje. Een mandje? Wat was dat nu weer? Lior begreep er niets van. "Dan kan Chanoekat daarin slapen, in plaats van op het schone wasgoed", zei papa.

"Maar papa, mama, waarom geven jullie cadeautjes aan Chanoekat? Ze gaat morgen toch weg? En waar is mijn cadeautje?". "Hier is het!" zeiden papa en mama tegelijk. En daar was Chanoekat, met een strik om haar nekje. "Ze is voor jou, Lior! Er is toch geen mooier Chanoeka-cadeau dan een Chanoekat? Chag sameeach, en nog veel jaren Chanoeka met onze Chanoekat!"

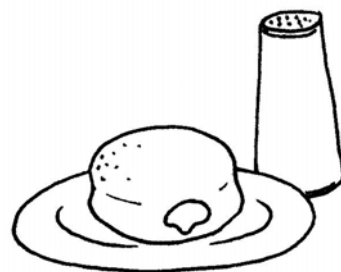

Heb je het verhaal van Lior en de Chanoekat goed gelezen? Probeer dan of je deze puzzel kunt maken. Vul steeds het goede woord in. Ieder vierkantje is één letter.

Kies uit de woorden in dit vak:

* acht * olijven * kruikje * soefganiot * Jehoeda *
 * Israël * Maoz Tsoer * dreidel * goud *
 * Modi'ien * noen * menorah * olifanten * latkes *

- ☺ De woorden uit het vak komen allemaal in het verhaal voor. Ben je vergeten wat het is? Zoel het woord op (bijvoorbeeld **soefganiot**), dan kun je het verhaal lezen wat het precies betekent!

1. Israëlische oliebolletjes

2. Dieren waar de Makkabiërs tegen gevochten hebben

3. De menorah was gemaakt van

4. Uit deze vruchten kan olie worden geperst

5. Land waar het verhaal van Chanoeka gebeurd is

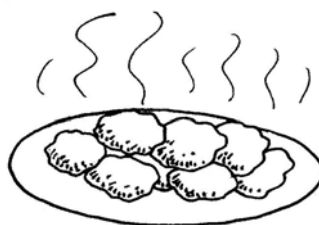
6. Soort pannenkoekjes, gemaakt van aardappel

7. De voornaam van de aanvoerder van het joodse leger

8. Ander woord voor 'sevivon' of 'tolletje'

9. Stadje waar Jehoeda Hamakkabie woonde

10. Zoveel dagen duurt Chanoeka

11. De kandelaar die in het *Beet Hamikdasj*, de tempel, stond

12. Een van de letters die op de sevivon staat

13. De olie werd gevonden in een

14. Bekend lied voor Chanoeka

☺ *Heb je alle woorden ingevuld? Schrijf dan de letters uit de vakjes met de dikke rand over. Als je het goed gedaan hebt, krijg je een zin!*

☺ ☺

☺

!